

IN MEMORIAM

Dorota Żołądź-Strzelczyk

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID: 0000-0002-4075-3002

BHW 44/2021

ISSN 1233-2224

DOI: 10.14746/bhw.2021.44.13

Krzysztof Ratajczak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID: 0000-0002-1298-986X

Profesor Wiesław Jamrozek (1954–2021)

In memoriam

W dniu 2 kwietnia 2021 r. zmarł po długiej chorobie ceniony polski historyk wychowania, profesor Wiesław Jamrozek. Była to dla wszystkich szokująca wiadomość, zwłaszcza że wiele wskazywało na to, że najgorsze minęło. Profesor pokonał koronawirusa, niestety spustoszenia, jakie wywołał on w Jego organizmie, były zbyt duże...

Wiesław Jamrozek urodził się 24 sierpnia 1954 r. w Żarach. Rodzina Profesora osiadła tam wysiedlona z Kresów. Świadomość tego była jednym z ważnych czynników kształtujących prof. Jamrozka. W Żarach ukończył szkołę podstawową i średnią (I Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa). Od młodzieńczych lat udzielał się społecznie, uczestniczył z sukcesami w szkolnych olimpiadach, a także w zawodach strzeleckich. Już w czasach licealnych pisał artykuły do „Słowa Żarskiego” i „Gazety Zielonogórskiej” (obecnie „Gazeta Lubuska”). Podejmował w nich tematykę ruchów młodzieżowych.

W 1977 r. ukończył studia magisterskie na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na kierunku pedagogika i w tym samym roku związał się z Zakładem Historii Wychowania, działającym wówczas w ramach Instytutu Pedagogiki. Tutaj, pod kierunkiem prof. Stanisława Michalskiego, przygotował rozprawę doktorską pt. *Idee edukacyjne ruchu ludowego II Rzeczypospolitej*. Po publicznej obronie uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, nadany dnia 30 czerwca 1986 r. uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych UAM. Kolejnym, niezwykle ważnym etapem

Jego kariery naukowej było uzyskanie w dniu 11 kwietnia 1995 r. stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki – historii wychowania, nadanego przez Radę Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, a zatwierdzonego przez Centralną Komisję w dniu 30 października 1995 r. Podstawą tegoż awansu była dysertacja pt. *Idee polskiej socjalnej demokracji w Galicji do 1918 roku*. W roku 2001 otrzymał mianowanie na profesora nadzwyczajnego, a uwieńczeniem Jego kariery naukowej było nadanie w dniu 16 września 2016 r. tytułu profesora.

Po śmierci profesora Jana Hellwiga (1931–2000), 15 marca 2001 r. prof. Jamrozek objął funkcję kierownika Zakładu Historii Wychowania, którą piastował przez dwadzieścia lat, do śmierci w roku 2021.

Profesor Wiesław Jamrozek był wybitnym historykiem wychowania. W centrum Jego zainteresowań badawczych znajdowały się przede wszystkim dzieje myśli i praktyki edukacyjnej XIX i XX w. Można tu wyróżnić kilka obszarów, a mianowicie: kształtowanie się ideologii wychowawczych i działalność edukacyjną polskich ugrupowań społecznych i politycznych, dzieje edukacji obywatelskiej na ziemiach polskich doby zaborów oraz w Polsce niepodległej. Uwagę badawczą Profesora zwracały także zagadnienia edukacji pozaszkolnej, dzieje wychowania w rodzinie i opieki nad dzieckiem, a także dzieje edukacji kobiet, ich działalności na niwie oświatowej w XIX i XX w. Jako naukowiec uprawiał także biografistykę historyczno-edukacyjną, podejmował dyskusje o roli historii wychowania w systemie nauk pedagogicznych, widząc w niej naukę służebną w procesie kształcenia pedagogicznego, charakteryzującą się własną metodyką i metodologią. W ostatnich latach w kręgu zainteresowań badawczych W. Jamrozka pojawiły się zagadnienie kongresów i zjazdów pedagogicznych oraz tematyka dziejów szkolnictwa w dobie Komisji Edukacji Narodowej. Był autorem lub współautorem ponad 200 publikacji naukowych, współpracując m.in. z prof. Dorotą Żołądz-Strzelczyk i prof. Krzysztofem Jakubiakiem.

W 1993 r. w środowisku poznańskich historyków wychowania zrodziła się inicjatywa powołania czasopisma historyczno-pedagogicznego. Pomysłodawcami była dwójka ówczesnych adiunktów Zakładu Historii Wychowania: Wiesław Jamrozek oraz Dorota Żołądz. Czasopismo to miało stać się miejscem nie tylko publikacji tekstów naukowych, ale także platformą dyskusyjną i informacyjną. „Biuletyn Historii Wychowania”, wydawany początkowo przez Wydawnictwo Eruditus, a od roku 2005 przez Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, należy obecnie do najważniejszych polskich czasopism historyczno-pedagogicznych. Profesor Jamrozek był przez wiele lat, aż do śmierci, redaktorem naczelnym pisma.

Bardzo ważnym aspektem naukowej aktywności Profesora było uczestnictwo w pracach Komitetu Nauk Pedagogicznych przy Wydziale I Nauk Humanistycznych i Społecznych Polskiej Akademii Nauk (od 2011 r. wchodził w skład Prezydium), był także członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 2008 r.), jednym z założycieli Towarzystwa Historii Edukacji, a przez dwie kadencje (2008–2016) prezesem tegoż Towarzystwa.

Profesor Wiesław Jamrozek zapraszany był jako wykładowca i nauczyciel akademicki przez wiele polskich uczelni, z niektórymi związał się na dłużej. W Wyższej

Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie pełnił funkcję kierownika Katedry Pedagogiki Opiekuńczo-Wychowawczej, był także kierownikiem Katedry Pedagogiki Społecznej i Resocjalizacji Wydziału Humanistycznego Bałtyckiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Koszalinie.

Najważniejszym jednak miejscem dla Profesora, po poznańskim uniwersytecie, była Łużycka Szkoła Wyższa im. Jana Benedykta Solfy w Żarach. Profesor przyczynił się do jej powstania, organizował ją, kierował, wykładał w niej, zabiegał o poszerzenie czy utrzymanie kierunków studiów, walczył, aby szkoła w coraz trudniejszych warunkach nadal funkcjonowała. Pełnił w niej funkcję rektora i prorektora oraz redaktora wydawanych przez szkołę „Łużyckich Zeszytów Naukowych”.

Profesor Jamrożek organizował wiele spotkań naukowych, seminariów i konferencji. Znane były szczególnie organizowane przez kierowany przez Profesora Zakład Historii Wychowania seminaria naukowe *Warsztat badawczy współczesnego historyka wychowania*, odbywające się późną wiosną, najczęściej w czerwcu, w Obrzycku (jedno spotkanie odbyło się w Ciężeniu). Seminaria te trwale już wpisały się w życie naukowe polskich historyków wychowania i będą kontynuowane jako seminaria Jego imienia.

Profesor uczestniczył w dziesiątkach spotkań naukowych organizowanych przez polskie i zagraniczne ośrodki. Zapraszano Go do pełnienia funkcji w komitetach organizacyjnych i podczas naukowych konferencji. Wygłaszał na tych spotkaniach referaty, przewodniczył obradom, zabierał głos w dyskusjach, podsumowywał. Każdy z nas pamięta Profesora z takich spotkań na sali obrad i w kuluarach. Zawsze pełen humoru, uśmiechnięty...

Niezwykłą cechą Profesora jako Nauczyciela i Mistrza było gromadzenie wokół siebie zespołu adeptów historii wychowania, ludzi w różnym wieku i z różnym doświadczeniem zawodowym i naukowym, wywodzących się z różnych ośrodków czy instytucji. Prowadził dla nich otwarte seminaria naukowe, konsultował prace, udzielał rad, zawsze gotowy był do pomocy, nie tylko zresztą naukowej, ale takiej zwykłej, ludzkiej. Wypromował ponad siedmiu doktorów nauk humanistycznych i społecznych, był także recenzentem w licznych przewodach doktorskich, w postępowaniach habilitacyjnych i na tytuł profesora. Był niezwykle cenionym ekspertem, rzeczoznawcą jako superrecenzent Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów, a ostatnio także w Radzie Doskonałości Naukowej.

Nie spotkamy już Profesora na konferencjach czy korytarzach gmachu na Szamarzewie, ale zostaną z nami Jego prace i wspomnienia...

Najważniejsze publikacje

Monografie

- * *Idee edukacyjne polskiej socjalnej demokracji w Galicji do 1918 roku*, Poznań 1994.
- * *Studia z dziejów edukacji kobiet na ziemiach polskich*, Poznań 2001 [współaut. D. Żołędź-Strzelczyk].

- * *Kongresy i zjazdy pedagogiczne w rozwoju polskiej myśli i praktyki edukacyjnej (do 1939 roku)*, Poznań 2015.
- * *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1794: szkoły w Wydziale Nowogrodzkim*, Warszawa 2018 [współaut. Jolanta Szablicka-Żak].

Prace pod redakcją

- * *Stan i perspektywy historii wychowania*, red. W. Jamrożek, Poznań 1995.
- * *Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej*, red. W. Jamrożek, D. Żołądz-Strzelczyk, t. 1–2, Poznań 1998–2001.
- * *W dialogu z przeszłością: księga poświęcona profesorowi Janowi Hellwigowi*, red. W. Jamrożek, D. Żołądz-Strzelczyk, Poznań 2002.
- * *Dziecko w rodzinie i społeczeństwie*, t. 2, *Dzieje nowożytne*, red. K. Jakubiak, W. Jamrożek, Bydgoszcz 2002.
- * *Działalność kobiet polskich na polu oświaty i nauki*, red. W. Jamrożek, D. Żołądz-Strzelczyk, Poznań 2003.
- * *Ad novum fructum. Z okazji jubileuszu poznańskich historyków wychowania*, red. W. Jamrożek, K. Ratajczak, D. Żołądz-Strzelczyk, Poznań 2007.
- * *Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej teorii i praktyki edukacyjnej*, red. W. Jamrożek, K. Kabacińska, K. Ratajczak, W. Szulakiewicz, Poznań 2007.
- * *Łużyce po obu stronach Nysy*, red. W. Jamrożek, I. Kumor-Pilarczyk, J. Tarniowy, Żary 2011.
- * *Niepodległość i wychowanie: z doświadczeń II Rzeczypospolitej*, red. W. Jamrożek, M. Pękowska, E. Kula, Kielce 2012.